

Cofnodion Cyfarfod y CYNGOR
a gynhaliwyd yn Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell
drwy fideo-gynhadledda ar Ddydd Mawrth, 6 Chwefror 2024

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Maldwyn Lewis (Cadeirydd), Cynghorwyr Shelley Childs, Bryan Davies, Catrin M S Davies, Clive Davies, Euros Davies, Gareth Davies, Gethin Davies, Ifan Davies, Meirion Davies, Amanda Edwards, Endaf Edwards, Elaine Evans, Elizabeth Evans, Eryl Evans, Gwyn Wigley Evans, Keith Evans, Raymond Evans, Rhodri Evans, Wyn Evans, Keith Henson, Paul Hinge, Hugh Hughes, Chris James, Gwyn James, Gareth Lloyd, Sian Maehrlein, Ann Bowen Morgan, Caryl Roberts, John Roberts, Mark Strong, Wyn Thomas, Matthew Vaux, Alun Williams a Carl Worrall.

(2.00pm - 2.50pm)

Gweithdrefn

Croesawodd Cadeirdd y Cyngor, y Cynghorydd Maldwyn Lewis, bawb l'r cyfarfod a chadarnhaodd fod y cyfarfod yn cael ei weddarlledu.

1 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd y Cynghorydd Ceris Jones am ei hanallu i fynychu'r cyfarfod.

2 Datgelu buddianau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

Ni chafwyd dim datganiadau o fuddiant personol na buddiant sy'n rhagfarnu.

3 Cyhoeddiadau'r Cadeirydd

Llongyfarchodd y Cynghorydd Maldwyn Lewis, Cadeirydd y Cyngor, Olwen Davies ar dderbyn Gwobr Wilkinson am wasanaeth i Chwaraeon Motorsport.

Cyhoeddodd y Cynghorydd Maldwyn Lewis hefyd y bydd Lee Walters yn cynnal Seminar ym Mhrifysgol Aberystwyth ar 22 Chwefror 2024 i drafod y 'llwybr gwledig' – sut rydym yn cyflawni ein Strategaeth Drafnidiaeth Cymru ar gyfer cymunedau gwledig. Fodd bynnag, nododd y Cynghorydd Bryan Davies ei fod newydd dderbyn cadarnhad y byddai'r Seminar hon yn cael ei gohirio ac y byddai'r Aelodau'n cael gwybod am y dyddiad newydd.

4 I ystyried Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23

Cyflwynodd y Cynghorydd Matthew Vaux, Aelod y Cabinet dros Bartneriaethau, Tai, Cyfreithiol a Llywodraethu a Diogelu'r Cyhoedd yr adroddiad i'r Cyngor gan nodi bod Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gynnal adolygiad o effeithiolrwydd eu fframwaith llywodraethu o leiaf bob blwyddyn, gan gynnwys eu systemau rheolaeth fewnol, y mae'n rhaid eu dogfennu mewn Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'i gyhoeddi fel rhan o Ddatganiad Cyfrifon Blynyddol y Cyngor.

Yn dilyn pleidlais, **PENDERFYNWYD** yn unfrydol gymeradwyo Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23.

5(a) I dderbyn Adroddiad ISA260 Archwilio Cymru ar Ddatganiad Cyfrifon 2022-23

Croesawodd Cadeirydd y Cyngor, y Cynghorydd Maldwyn Lewis, Jason Blewitt a Lucy Herman o Archwilio Cymru i'r cyfarfod.

Cyflwynodd Jason Blewitt yr Adroddiad mewn perthynas â Datganiad Cyfrifon y Cyngor ar gyfer 2022/23, gan nodi bod yr archwiliad bellach wedi'i gwblhau a'u bwriad yw cyhoeddi barn archwilio ddiamod ar gyfrif y flwyddyn ar ôl derbyn y llythyr cynrychiolaeth. Nododd nad oes unrhyw wallau heb eu cywiro wrth i'r rhain gael eu diwygio yn ystod yr adolygiad ac nad ydynt yn cael unrhyw effaith gyffredinol ar y datganiad terfynol.

Nododd fod ailwerthusiad chwarterol o Eiddo, Peiriannau ac Offer bellach wedi'i gynnal, sy'n welliant sylweddol ar y blynyddoedd blaenorol, fodd bynnag, roedd y cyfrifiadau'n seiliedig ar gyfraddau chwarter 3 BCIS, lle'r oedd cyfraddau chwarter 4 ar gael adeg cynhyrchu'r cyfrifon; gosodwyd ffioedd proffesiynol ar 12% yn hytrach na 10%; a bod gwahaniaethau wedi'u nodi rhwng cyfrifiadau'r arwynebedd llawr o'i gymharu â'r wybodaeth a ddarparwyd yn flaenorol.

Diolchodd y Cadeirydd i Archwilio Cymru am eu hadroddiad anghymwys, a diolchodd i Jason Blewitt a'i dîm am eu cydweithrediad, eu cefnogaeth a'u hadborth cadarnhaol.

5(b) Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio i gyflwyno'n ffurfiol sylwadau'r Pwyllgor hwnnw ar yr adroddiad

Nododd Alan Davies, Aelod Lleyg a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, ei bod yn bleser derbyn adroddiad anghymwys a llongyfarchodd y Prif Swyddog Cyllid a llu o swyddogion eraill am eu gwaith. Nododd ei siom o dderbyn sylwadau negyddol ar Ystadau am yr ail flwyddyn yn olynol, gan ddweud nad mater ariannol yw hwn ond yn hytrach mater llywodraethu a rheoli prosesau; fodd bynnag, roedd wedi cael adborth cadarnhaol gan y Prif Swyddog Cyllid bod y mater hwn yn cael ei drin a bydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gwahodd yr Aelod Cabinet perthnasol i roi'r wybodaeth ddiweddaraf ymhen 6 mis.

Nododd fod perthynas gadarnhaol iawn rhwng Swyddogion ac Archwilio Cymru, a chanmolodd bawb am eu gwaith rhagorol, yn enwedig y Swyddog S151 ar dderbyn adroddiad heb gymhwyso.

5(c) I gytuno Datganiad Cyfrifon 2022-23

Nododd y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael taw cipolwg mewn amser yw'r Datganiad Cyfrifon, sy'n seiliedig ar 31 Mawrth 2023. Nododd nad oedd ganddo gof o dderbyn adroddiad nad oedd wedi ei gymhwyso, a bod hyn yn dystiolaeth o fantolen gryf sy'n caniatáu sefyllfa ariannol dda yng Ngheredigion. Canmolodd y tîm Cyllid am eu proffesiynoldeb a'u profiad, gan nodi y bu'n heriol i geisio edrych yn ôl dros y cyfnod hwn tra'n llunio'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn nesaf a sefyllfa ariannol hynod heriol i'w hwynebu yn y dyfodol.

Nododd y Cynghorydd Gareth Davies nad oedd gorwariant o £6k yn peri pryder, roedd lefel y Gronfa Gyffredinol yn parhau i fod yn £6.7m, a chronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn £48.8m a fydd yn lleihau wrth i'r blynyddoedd fynd yn eu blaen. Nododd fod mater yn ymwneud ag ailwerthuso asedau wedi codi llynedd, a diolchodd i'r tîm am wneud gwaith ar y mater hwn mewn cyfnod byr iawn. Nododd fod adolygiad Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (CAAC) wedi'i gynnal, gan gadarnhau y gellir rhoi sicrwydd nad oes tystiolaeth o bryderon yn ymwneud a CAAC yn y sir. Nododd hefyd fod y Fantolen Harbyrau hefyd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad, sy'n dangos cost flynyddol o £58k i'r awdurdod, gan awgrymu efallai nad yw'r ffioedd wedi cynyddu'n ddigonol yn ystod y blynyddoedd blaenorol a bod hyn yn rhywbeth i'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ei ystyried.

Diolchodd i Archwilio Cymru am eu gwaith a wnaed yn ystod amgylchiadau heriol a'i bod yn gadarnhaol mai bwriad yr Archwilydd Cyffredinol yw cyhoeddi adroddiad archwilio anghymwys ar y Cyfrifon.

Nododd Duncan Hall, y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyllid a Chaffael a Swyddog Adran 151 ei fod wedi rhoi trosolwg manwl yn ystod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn gynharach heddiw. Nododd ei fod yn fodlon o ran mesuriadau allweddol fod y Fantolen Gyffredinol wedi aros yn ddigynfnewid, a bod cyflawni archwiliad anghymwys flwyddyn ar ôl blwyddyn yn reswm i'w ddathlu.

Nododd y bu i'r Cyngor wynebu her sylweddol o ran nifer yr eitemau ystadau a oedd angen eu prisio, a bod ambell broblem wedi bod o ran hanfodion prosesu'r rhain. Mae'r adroddiadau hyn yn ymwneud â chyfnod sydd dros 12 mis yn ôl, ac ers hynny mae penodiad newydd wedi'i wneud i'r tîm i gynorthwyo o ran capasiti. Byddai rheolaethau hefyd yn cael eu cryfhau, er mwyn sicrhau ffurfioldeb a chofrestru ac mae cynlluniau i adolygu sefyllfa o ran arwynebedd y llawr yn ystod yr adolygiad pum mlynedd.

Nododd y Cynghorydd Gareth Lloyd fod gwerth mynychu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn mynychu'r Cyngor gan fod hyn yn rhoi'r manylion i'r Aelodau cyn ystyried yn y Cyngor. Nododd ei fod yn falch o dderbyn sicrwydd y bore yma y byddai systemau'n cael eu rhoi ar waith i adolygu'r sefyllfa drwy ail-werthuso ystadau, a'i fod yn edrych ymlaen at dderbyn diweddariadau ar y mater hwn.

Gofynnodd y Cynghorydd Keith Henson i Swyddog S151 egluro'r gwahaniaethau rhwng y cronfeydd wrth gefn y gellir eu defnyddio a'r rhai na ellir eu defnyddio. Cadarnhaodd Duncan Hall fod cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi yn cynnwys eitemau fel y Gronfa Gyffredinol, y cyllidebau ysgolion dirprwyedig, a chronfeydd wrth gefn ar gyfer cyflawni'r blaenoriaethau corfforaethol, o'u gymharu â'r Gronfa Bensiwn nad yw'n gronfa wrth gefn y gellir ei defnyddio.

Gofynnodd y Cynghorydd Keith Evans pam fod y newid i'r risgiau corfforaethol wedi newid cyn lleied. Eglurodd Eifion Evans, Prif Weithredwr fod risgiau'n cael eu hadolygu ar sawl lefel, gyda'r rhai ar y lefel uchaf yn

cael eu hadolygu gan y Grŵp Arweinyddol yn ystod cyfarfodydd wythnosol. Gall y rhain gynnwys pethau fel yr argyfwng hinsawdd, na all yr awdurdod eu datrys ar ei ben ei hun; fodd bynnag, mae hyn yn cael ei ystyried wrth gynllunio ar gyfer y dyfodol. Mae'r ffactorau risg hyn yn tueddu i fod yn hirdymor ac felly nid oes llawer o newid blynyddol o ran y lefelau risg. Mae'r haen nesaf o risgiau yn benodol i wasanaethau unigol. Ni fyddem yn disgwyl gweld sgôr uwch na 15 yn y meysydd hyn; fodd bynnag, os yw risg gwasanaeth yn sgorio'n uchel, byddai'n cael ei gyfeirio at y Gofrestr Risg Gorfforaethol a'i adolygu'n rheolaidd gan y Grŵp Arweinyddol.

Nododd y Cynghorydd Rhodri Evans ei fod wedi disgwyl y byddai'r gyllideb yn sgorio'n uwch ar y gofrestr risg ar gyfer Datganiad Cyfrifon 2023-24, oherwydd yr hinsawdd ariannol a chadarnhawyd bod y risg gorfforaethol a restrir yn y Datganiad Cyfrifon 2022-2023 yn briodol ar y pryd.

Gofynnodd y Cynghorydd Wyn Evans beth fyddai'n digwydd pe na bai gwelliant o ran ffigyrau asedau am y drydedd flwyddyn yn olynol. Cadarnhaodd Duncan Hall nad yr un achos yn ail-adrodd ei hun oedd hwn, a bod Archwilio Cymru wedi canmol Swyddogion am fynd i'r afael â phryderon y flwyddyn flaenorol.

Diolchodd y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor i Archwilio Cymru am eu hadroddiad, ac i'r Swyddogion am eu holl gwaith caled. Nododd fod nifer o faterion gweithredol wedi'u codi a rhoddodd sicrwydd na fyddai'r Cyngor yn gorffwys ar ei rwyfau.

Yn dilyn trafodaeth, **PENDERFYNWYD** cymeradwyo Datganiad Cyfrifon y Cyngor a Datganiad Cyfrifon yr Harbwr.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Cyngor a gynhaliwyd ar 21 Mawrth 2024

CADEIRYDD: _____